

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

Pismo Noamu ?omskom od jednog bosanskog kolege

Midhat Ri?anovi?

Poštovani Profesore ?omski,

Ja sam Midhat Ri?anovi?, profesor emeritus engleskog jezika i lingvistike na Univerzitetu u Sarajevu. U jesen 1966. godine došao sam u SAD kao Fulbrajtove stipendista na postdiplomski studij lingvistike na Mi?igenskom univerzitetu, gdje sam, u junu 1967, stekao stepen magistra. Zahvaljaju?i dotadašnjem uspjehu, dobio sam nagradnu stipendiju istog univerziteta, koja mi je omogu?ila da nastavim studije radi sticanja doktorata iz lingvistike. Doktorirao sam u junu 1969. Moja doktorska disertacija o glagolskom aspektu objavljena je u SAD 1975. Moja ljubav prema lingvistici inspirisala je mnoge moje studente da nastave svoje lingvisti?ko obrazovanje i postanu lingvisti sa me?unarodnom reputacijom. Jedan od njih je Željko Boškovi?, kojeg vi li?no poznajete i koji je dao zna?ajan doprinos razvoju minimalisti?kog programa u generativnoj gramatici.

Uskoro po dolasku u SAD prisustvovao sam neformalnom druženju poznatih ameri?kih lingvista u ku?i porodice Halle u Bostonu, gdje ste bili i vi. Bio sam vam predstavljen i razgovarali smo nekih deset minuta (dali ste mi koristan savjet za izbor teme za moju doktorsku tezu).

Formirao sam se kao lingvista u vrijeme kad je ameri?ki strukturalizam bio na vrhuncu. Smatrao sam da taj lingvisti?ki pravac ima mnogo nedostataka i spremio se da podvrgnem kritici neke njegove osnovne postavke. Tada izlazi vaša knjiga Sintaksi?ke strukture i ja je doživljam kao novo jarko sunce na lingvisti?kom horizontu. Od tog vremena pro?itao sam sve vaše glavne knjige iz lingvistike i nakon svake nove knjige sve više cijenio vaše briljantne ideje. Napisao sam više ?lanaka i održao nekoliko predavanja o generativnoj gramatici u Sarajevu i drugim ve?im gradovima bivše Jugoslavije pa sam, u izvjesnom smislu, postao vaš ambasador u ovom dijelu svijeta. A onda sam po?eo ?itati vaše politi?ke knjige i ?lanke i uskoro ustanovio da su vaša politi?ka gledišta skoro identi?na mojim (mada bih se ja više zalagao za samoupravljanje jer smatram da je to politi?ki okvir koji se najviše približava utopijskoj “vladavini naroda”). Vi ste postali moj idol, kako na lingvisti?kom tako i na politi?kom planu.

Kada su 1992. godine suverenu Bosnu napali srpski fašisti, koji su ve? u po?etku svoje agresije po?inili zlo?ine što ih mnogi svrstavaju me?u najgore u istoriji Evrope, svi su o?ekivali da vi stanete na stranu nevinih žrtava. Umjesto toga, vi ste stali na stranu fašista, podržavaju?i njihove tvrdnje o “tobožnjim” koncentracionim logorima i ostale smiješne navode koje su lansirali u svijet ne bi li prikrili svoje zlo?ine. Kad sam pro?itao vašu šokantnu izjavu “Trnopolje je bio izbjegli?ki logor, svako je mogao da ode iz njega ako je želio,” nisam vjerovao svojim o?ima. [Link](#). Do ovog trenutka, nakon 18 godina rada Haškog suda za ratne zlo?ine u bivšoj Jugoslaviji, ispisan je stotine hiljada stranica sa nepobitnim dokazima da se ono što su srpski fašisti uradili u Bosni ne

može nazvati nikako druk?ije nego agresija i genocid. Me?u tim dokazima su i neoborive ?injenice koje govore da je Trnopolje bio užasan koncentracioni logor, ?iji zatvorenici su bili mu?eni i ubijani. Ljudi koji vrše genocid ne mogu se nazvati druk?ije nego fašisti. Vi ste više puta osu?ivali fašizam u svojim djelima – zašto ste ovog puta stali na stranu fašista? Da li zato što ste zakleti kriti?ar ameri?kog imperijalizma pa se automatski stavljate nasuprot ameri?koj vladi, naro?ito ako je u pitanju i ameri?ka vojna intervencija? To je zadrtoš i slijepa privrženost svojoj ideologiji bez ikakva obzira za posljedice, ma kako one bile pogubne. Stavljaju?i se na stranu srpskih agresora, vi ste potpomogli i podstakli mu?ko ubistvo najmanje 100.000 nevinih ljudi, grozno “etni?ko ?iš?enje” velikih dijelova Bosne, kao i cijepanje Bosne, koja je stolje?ima bila uzor vjerske tolerancije. Zar vas nije stid što jedan broj liberalno orijentisanih bosanskih intelektualaca, me?u koje i sam spadam, pišu o vama kao o sau?esniku tih gnusnih zlo?ina?

Najviše informacija o Bosni koje se šire u zemljama Zapada poti?e od radova bosanskih pisaca i istori?ara sa nacionalisti?kim uklonom. Prava je istina da Bosna nije multietni?ko i multikulturalno društvo – do prije nekih 150 godina nije bilo Srba i Hrvata u Bosni, a današnji Srbi i Hrvati su potomci Pravoslavaca i Katolika koje su sveštenici i u?itelji pristigli iz Srbije i Hrvatske nagovorili da se zovu Srbima i Hrvatima kako bi im Srbija i Hrvatska mogle prite?i u pomo? ako ih Turci budu zlostavljali. Od tada i Srbija i Hrvatska pokušavaju – pod isprikom da brane bosanske “Srbe” i “Hrvate” – da podijele Bosnu izme?u sebe; u posljednjem ratu njihova “pomo?” došla je u vidu vojske koja je izvršila invaziju na Bosnu. Srbija i Hrvatska imaju pravo na Bosnu isto onoliko koliko imaju pravo na SAD (gdje žive velike populacije srpskog i hrvatskog porijekla). Ako izu?ite pravu istoriju Bosne, otkri?ete da je jedini cilj srpskog napada na Bosnu u prošlom ratu bila agresija radi osvajanja ove zemlje.

Profesor Robert Donia sa Mi?igenskog univerziteta, istori?ar ?ija specijalnost je istorija Bosne, napisao je u jednoj svojoj knjizi da Bosanac nije nikad diogao ruku na drugog Bosanca zato što je druk?ije vjere. Najbolji dokaz tradicionalne vjerske tolerancije me?u Bosancima nalazimo u pri?i o jedanaest Jevreja, istaknutih stanovnika Sarajeva, koje je u tamnicu bacio Ruždi paša, novi bosanski vezir postavljen 1820. godine. Paša je zatražio ogromnu otkupninu za utamni?ene Jevreje i prijetio da ?e im odrubiti glave ako mu se ne uru?i 500 kesa groša do odre?enog dana. Otkupnina je bila tako velika da je sarajevski Jevreji nisu nikako mogli sakupiti. Stoga je jedan od njihovih vo?a zatražio pomo? od sarajevskih Muslimana. Sljede?eg dana preko 3000 Muslimana dolazi pred pašinu pala?u i, rizikuju?i vlastite živote, zahtijeva da paša oslobodi zarobljene Jevreje, što je on i uradio. Ova pri?a prvi put je ispri?ana u knjizi *Sefardi u Bosni* sarajevskog nadržabina Morica Levija, a kasnije prenesena u *Jevrejski glasnik*, koji izdaje Jevrejska zajednica u BiH. Želio bih vas podsjetiti da se ovo desilo u vrijeme kad je antisemitizam harao Evropom i kad je jevrejski narod diljem svijeta bio lišen osnovnih ljudskih prava.

Prof. Midhat Ri?anovi?

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.

